

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

(повне найменування закладу вищої освіти)

географічний

(назва інституту/факультету)

Кафедра фізичної географії, геоморфології та палеогеографії

(назва кафедри)

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

палеогеографія

(вказати назву навчальної дисципліни (іноземною, якщо дисципліна викладається іноземною мовою))

(вказати: обов'язкова)

Освітньо-професійна програма

(назва програми)

Спеціальність

106 Географія

(вказати: код, назва)

Галузь знань

10 – Природничі науки

(вказати: шифр, назва)

Рівень вищої освіти

перший (бакалаврський)

(вказати: перший (бакалаврський)/другий (магістерський)/третій (освітньо-науковий))

географічний

(назва факультету/інституту, на якому здійснюється підготовка фахівців за вказаною освітньо-професійною програмою)

Мова навчання

українська

(вказати: на яких мовах читається дисципліна)

Розробники:

Рідуш Б.Т., проф., д.геогр.н.

(вказати авторів (викладач (ів)), їхні посади, наукові ступені, вчені звання)

Профайл викладача (-ів)

[http://www.physgeo.chnu.edu.ua/index.php?page=ua/02personnel&data\[1694\]\[caf_pers_id\]=126&commands\[1694\]=item](http://www.physgeo.chnu.edu.ua/index.php?page=ua/02personnel&data[1694][caf_pers_id]=126&commands[1694]=item)

Контактний тел.

: +38(0372)584853

E-mail:

b.ridush@chnu.edu.ua

Сторінка курсу в Moodle

<https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=582>

Консультації

Зазначте формат і розклад проведення консультацій

Очні консультації: кількість годин і розклад присутності

Онлайн-консультації: Розклад консультації.

Очні консультації: за попередньою домовленістю.

(Наприклад: понеділок та четвер з 14.00 до 15.00).

окремих елементів земної кори.													
Тема 8. Формування атмосфери та основні етапи її розвитку. Виникнення атмосфери. Огляд основних гіпотез. Закономірності та основні етапи розвитку атмосфери.	2												
Тема 9. Формування гідросфери та її розвиток. Основні гіпотези походження гідросфери. Закономірності та основні етапи розвитку гідросфери.	2												
Тема 10. Походження життя та еволюція біосфери. Виникнення життя на Землі. Основні закономірності та етапи розвитку біосфери.	4	3											
Тема 11. Розвиток географічної оболонки у четвертинному періоді. Головні особливості четвертинного періоду. Етапи розвитку природи в плейстоцені. Техноцен.	4												
Разом за ЗМ 2	16	7											
Усього годин	30	15											

5.3. Зміст завдань для самостійної роботи

№	Назва теми
1	За темою 1. Історія розвитку науки
2	За темою 2. Періодизація історії Землі
3	За темою 2. Основні методи визначення абсолютного віку порід.
4	За темою 3. Органічний світ і проблеми його еволюції.
5	За темою 3. Організм і середовище
6	За темою 4. Основні ознаки морських фацій.
7	За темою 4. Основні ознаки континентальних фацій.
8	За темою 5. Формації геосинкліналей і їх ознаки.
9	За темою 5. Формації платформ та їхні ознаки.
10	За темою 6. Літолого-петрографічні методи

11	За темою 6. Палеозоологічні методи.
12	За темою 6. Палеоботанічні методи.
13	За темою 6. Палеогеоморфологічні методи.
14	За темою 6. Палеопедологічні методи.
15	За темою 6. Археологічні методи
16	За темою 6. Ізотопні та палеомагнітні методи
17	За темою 7. Методи дослідження внутрішньої будови Землі
18	За темою 7. Основні положення тектоніки плит
19	За темою 10. Розвиток органічного світу в докембрії
20	За темою 10. Розвиток органічного світу в палеозої
21	За темою 10. Розвиток органічного світу в мезозої та кайнозої
22	За темою 11. Еволюція фауни хребетних в плейстоцені.
23	За темою 11. Еволюція людини.
24	За темою 11. Техноцен.

* ІНДЗ – для змістового модуля, або в цілому для навчальної дисципліни за рішенням кафедри (викладача).

6. Система контролю та оцінювання

Види та форми контролю

Формами поточного контролю є усна чи письмова (тестування, есе, реферат, творча робота, лабораторна робота) відповідь студента та ін.

Формами підсумкового контролю є залік, екзамен, комплексний іспит.

Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та демонстрування результатів навчання можуть бути:

- контрольні роботи;
- стандартизовані тести;
- проекти (наскрізні проекти; індивідуальні та командні проекти; дослідницько-творчі та ін.);
- аналітичні звіти;
- реферати;
- есе;
- розрахункові, графічні, розрахунково-графічні роботи;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах;
- контрольні роботи;
- завдання на лабораторному обладнанні, тренажерах, реальних об'єктах тощо;
- інші види індивідуальних та групових завдань.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

(Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання може бути досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання навчальної дисципліни.

Мінімальний пороговий рівень оцінки варто визначати за допомогою якісних критеріїв і трансформувати його в мінімальну позитивну оцінку використовуваної числової (рейтингової) шкали).

Розподіл балів, які отримують студенти

Залік

Поточне оцінювання (<i>аудиторна та самостійна робота</i>)											Кількість балів (лабораторні)	Кількість балів (залік)	Сумарна к-ть балів	
Змістовий модуль 1							Змістовий модуль				30	70	100	
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11				T12

T1, T2 ... T12 – теми змістових модулів.

5. Рекомендована література -основна

1. Веклич М.Ф. Проблемы палеоклиматологии. К.: Наук. думка, 1987. 190 с.
2. Веклич М.Ф. Основы палеоландшафтоведения. К.: Наук. думка, 1990. 192 с.
3. Войткевич Г.В. Происхождение и химическая эволюция Земли. М.: Наука, 1973. 183 с.
4. Рухин Л. Б., Основы общей палеогеографии, 2 изд., Л., 1962.
5. Лучицкий И. В., Основы палеовулканологии, т. 1-2, М., 1971.
6. Свиточ А.А., Сорохтин О.Г., Ушаков С.А. Палеогеография: учебник для вузов. М.: Academia, 2004. 442 с.
7. Сіренко І., Іванік М. Палеогеоморфологія: навч. посібник. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2011. 432 с.
8. Янин Б.Т. Палеобиогеография. М.: Академия, 2009. 256 с.
9. Ясманов Н.А. Древние климаты Земли. Л.: Гидрометеиздат, 1985. 305 с.

Допоміжна

1. Будыко М.И., Ронов А.Б. Эволюция химического состава атмосферы в фанерозое // Геохимия. – 1979. - №5. – С. 643-653.
2. Верзилин А.Н. Методы палеогеографических исследований. Л., 1979.
3. Витинский Ю.И. Цикличность и прогнозы солнечной активности. – Л.: Наука, 1973. – 258 с.
4. Витинский Ю.И. Солнечная активность. – М.: Наука, 1983. – 192 с.
5. Витинский Ю.И., Оль А.И., Сазонов Б.И. Солнце и атмосфера Земли. – Л.: Гидрометеиздат, 1976. – 352 с.
6. Гаррелс Р.М. Круговорот углерода, кислорода и серы в течение геологического времени. – М.: Наука, 1975. – 48 с.
7. Евсева Н.С., Лефлат О.Н., Жилина Т.Н. Палеогеография (историческое землеведение) : учебное пособие. – Томск: Издательский Дом Томского государственного университета, 2016. – 212 с.
8. Короновский Н.В. Магнитное поле геологического прошлого Земли // Соросовский образовательный журнал, №6, 1996. С. 65-73.
9. Марков К. К., Палеогеография, 2 изд., М., 1960.
10. Маруашвили Л.И. Палеогеографический словарь. М., 1985.
11. Сеницын В. М., Введение в палеоклиматологию, Л., 1967.
12. Удра И.Ф. Расселение растений и вопросы палео- и биогеографии. – К.: Наук. думка, 1988.
13. Чумаков Н.М. Изучение древних ледниковых отложений. Практическое руководство. – М.: Геолог Ин-т АН СССР, 1990. – 97 с.
14. Encyclopedia of Paleoclimatology and Ancient Environments (edited by V. Gornitz). Springer, Goddard Institute for Space Studies, Columbia University, NY. 1048 p.
15. Paleoseismology / edited by J.P.McCalpin. 2008. Academic Press, Oxford, UK: 613 p.

Власні публікації викладача з тематики курсу

1. Рідуш Б., Времір М. Акумуляція кісткових решток у карстових порожнинах Гірського Криму // Науковий вісник Чернівецького університету: Зб. наук. праць. Вип. 167: Географія. – Чернівці: Рута, 2003. – С. 16-28.
2. Рідуш Б. Четвертинні відклади печери Буковинка та їх палеогеографічне значення // Науковий вісник Чернівецького університету: Зб. наук. праць. Вип. 199: Географія. – Чернівці: Рута, 2004. – С. 105-115.
3. Рідуш Б. Підземні палеоландшафти // Фізична географія та геоморфологія. – К.: ВГЛ Обрії, 2005. – Вип. 48. – С. 77-82.
4. Рідуш Б.Т. Динаміка карстових масивів Українських Карпат за даними відкладів печер Стрімчакового карстового району // Геополітика и екогеодинамика регионів. – Сімферополь, 2010. – Вып. 1. – С. 21-31.
5. Бондар К.М., Рідуш Б.Т. Динаміка кліматичних змін в Криму у голоцені-верхньому плейстоцені за даними магнітних досліджень пухких відкладів печери Еміне-Баїр-Хосар // Вісник Київ. ун-ту. Геологія. – 2010. – Вип.48. – С. 39-44.
6. Фадеева Т.В., Косинцев П.А., Ридуш Б.Т. Позднеплейстоценовое местонахождение фауны в Кизеловской (Виашерской) пещере: палеонтологические аспекты // Пещеры. – Пермь: Пермский ун-т, 2010. – Вып. 33. – С. 96-110.
7. Кулаковська Л., Усик В., Езартс П., Рідуш Б., Герасименко Н., Проскурняк Ю. Дослідження верхньопалеолітичної стоянки Дорошівці III // Кам'яна доба України. – Вип. 14. – К.: Шлях, 2011. – С. 74-87.
8. Корзун Ю.Л., Рідуш Б.Т. Реконструкція палеогеографічних умов формування рихлих відкладів печери «Буковинка» (за даними літологічного аналізу) // Фізична географія та геоморфологія. – 2011. – Вип.2(63). – С. 85-91.
9. Asperen, E. van, Krzysztow S., Proskurniak I., Ridush B. 2012. Equids from Emine-Bair-Khosar Cave (Crimea, Ukraine): cooccurrence of the stenorhinus *Equus hydruntinus* and the caballine *E. ferus latipes* based on skull and postcranial remains // *Palaeontologia Electronica*, 2012 Vol. 15, Issue 1; 5A, 28 p.
10. Андрейчук В.М., Гембіца П., Коржик В.П., Рідуш Б.Т. Палеогеографічні дослідження голоценового алювію в Багненській долині (Буковинське Передкарпаття, Чернівецька область) // Науковий вісник Чернівецького університету: Зб. наук. праць. Вип. 616: Географія. – Чернівці: Рута, 2012. – С. 5-11.
11. Калуш Ю.І., Рідуш Б.Т. Палеосейсмодислокації в районі Дністровської ГАЕС – індикатори сейсмічних подій у регіоні Середнього Подністров'я // Науковий вісник Чернівецького університету: Зб. наук. праць. Вип. 616: Географія. – Чернівці: Рута, 2012. – С. 19-24.
12. Ridush B. Emine-Bair-Khosar Cave in the Crimea, a huge bone accumulation of Late Pleistocene fauna / Bogdan Ridush, Krzysztow Stefaniak, Pawel Socha, Yuriy Proskurnyak, Adrian Marciszak, Matyas Vremir, Adam Nadachowski // *Quaternary International*. – 2013. – Vol. 284. – Pp. 151-160. 10.1016/j.quaint.2012.03.050
13. Горда Л., Рідуш Б. Еволюція Подільсько-Буковинської частини долини Дністра в пізньому кайнозої // Науковий вісник Чернівецького університету. Випуск 672-673. Географія. – Чернівці: Рута, 2013. – С. 5-10.
14. Croitor, R., Stefaniak, K., Pawłowska, K., Ridush, B., Wojtal, P., Stach M., 2014. Giant deer *Megaloceros giganteus* Blumenbach, 1799 (Mammalia) from Palaeolithic of Eastern Europe. *Quaternary International*. – 2014. – Vol. 326-327. – Pp. 91-104. 10.1016/j.quaint.2013.10.068
15. Рідуш Б., Николин О. Датування нижніх терас Верхнього Пруту за викопними хоботними (PROBOSCIDEA) // Науковий вісник Чернівецького університету. – Чернівці: Чернівецький ун-т, 2014. – Вип. 696: Географія. – С. 36-39.

16. Рідуш Б. «Ведмежі печери» на півдні Східної Європи // Спелеологія і карстологія. – № 12. – Сімферополь. – 2014. – С. 26-41.
17. Герасименко Н.П., Корзун Ю.Л., Рідуш Б.Т. Природні зміни впродовж пізньольодовиків'я та голоцену у середньому Припрутті (за даними палеонтологічного та літологічного вивчення відкладів печери Буковинка, зал Сухий // Фізична географія та геоморфологія. – 2014. – Вип. 2 (74). – С. 68-74.
18. Bondar, K., Ridush, B., 2015. Rockmagnetic and palaeomagnetic studies of unconsolidated sediments of Bukovynka Cave (Chernivtsi region, Ukraine) // Quaternary International. – Vol. 357. – Pp. 125-135. 10.1016/j.quaint.2014.04.025
19. Nadachowski A., Krajcarz M., Krajcarz M.T., Madeyska T., Ridush B., Valde-Nowak P., Wojtal P., Zarzecka-Szubińska K., 2015. Fauna kręgowców z wybranych stanowisk strefy pery- i metakarpackiej w młodszym plejstocenie (Фауна хребетних із деяких стоянок пери- і метакарпатської зони у пізньому плейстоцені). In: M. Łanczont, T. Madeyska (red.), Paleolityczna ekumena strefy pery- i metakarpackiej (Палеолітична екумена пери- і метакарпатської зони), Wyd. UMCS, Lublin 2015. – S. 599-642.
20. Gębica P., Jacyszyn A., Krąpiec M., Budek A., Czumak N., Starkel L., Andrejczuk W., Ridush B., 2016. Stratigraphy of alluvia and phases of the Holocene floods in the valleys of the Eastern Carpathians foreland. Quaternary International, Vol.415, pp.55:66. 10.1016/j.quaint.2015.11.088
21. Kavcik-Graumann N., Nagel D., Rabeder G., Ridush B., Withalm G. The Bears of Illinka Cave near Odessa (Ukraine) // Cranium / Proceedings of the 21th International Cave Bear Symposium. – 2016. – V.33 (1). – Pp. 18-25.
22. Doan K., Mackiewicz P., Sandoval-Castallanos E., Stefaniak K., Ridush B., Dalén L., Węgleński P., Stankovic A., 2018. The history of Crimean red deer population and Cervus phylogeography in Eurasia. Zoological Journal of the Linnean Society, V. 183, Is. 1, pp. 208-225. doi.org/10.1093/zoolinnea/zlx065
23. Gerasimenko, N., Ridush, B., Avdeyenko, Y., 2019. Late Pleistocene and Holocene environmental changes recorded in deposits of the Bukovynka Cave (the East-Carpathian foreland, Ukraine) Quaternary International, V. 504, pp. 96-107. doi.org/10.1016/j.quaint.2018.03.028
24. Westbury, M.V., Hartmann, S., Barlow, A., Preick, M., Ridush, B., Nagel, D., Rathgeber, T., Ziegler, R., Baryshnikov, G., Sheng, G., Ludwig, A., Wiesel, I., Dalen, L., Bibi, F., Werdelin, L., Heller, R., Hofreiter, M., 2020. Hyena palaeogenomes reveal a complex evolutionary history of cross-continental gene flow between spotted and cave hyena. Science Advances. v. 6, eaay0456 (2020) doi 10.1126/sciadv.aay0456
25. Haesaerts P., Gerasimenko N., Damblon F., Yurchenko T., Kulakovska L., Usik V., Ridush B. 2020. The Upper Palaeolithic site Doroshivtsi III: a new chronostratigraphic and environmental record of the Late Pleniglacial in the regional context of the Middle Dniester-Prut loess domain (Western Ukraine). Quaternary International. 546 : 196-215. doi.org/10.1016/j.quaint.2019.12.018

6. Інформаційні ресурси

1. <http://jan.ucc.nau.edu/rcb7/globaltext2.html>
2. <http://www.scotese.com/>
3. <http://palaeos.com/earth/paleogeography/>
4. <http://eas2.unl.edu/~tfrank/History%20on%20the%20Rocks/Nebraska%20Geology/Cenozoic/cenozoic%20web/2/Timescale.html>
5. <https://www.arcgis.com/apps/MapJournal/index.html?appid=3c784abfe153444ca7bda3f53cbeef33>
6. <http://palaeos.com/earth/paleogeography/palaeogeography.html>
7. <https://serc.carleton.edu/resources/23286.html>
- 8.

